

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

ПРОБЛЕМИ ДИДАКТИКИ ІСТОРІЇ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 12

Кам'янець-Подільський
2021

УДК 94:37.02(082)
ББК 63.3я43+74.202
П78

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ № 14716-3687 ПР від 12.12.2008 р.

Друкується за ухвалою вченої ради Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (протокол № 10 від 28 жовтня 2021 р.)

Рецензенти:

В. Ботушанський, доктор історичних наук, професор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

В. Лозвий, доктор історичних наук, професор, головний консультант відділу гуманітарної політики Національного інституту стратегічних досліджень, м. Київ.

Редакційна колегія:

С. Копилов, доктор історичних наук, професор
(голова, науковий редактор);

І. Кучинська, доктор педагогічних наук, професор
(заступник голови);

В. Дубінський, кандидат історичних наук, доцент
(відповідальний секретар);

П. Вербицька, доктор педагогічних наук, професор;

О. Добржанський, доктор історичних наук, професор;

В. Мисан, кандидат педагогічних наук, доцент;

І. Боровець, кандидат історичних наук, доцент;

І. Коляда, доктор історичних наук, професор;

В. Степанков, доктор історичних наук, професор;

О. Струкевич, доктор історичних наук, професор;

А. Філінюк, доктор історичних наук, професор;

О. Федьков, доктор історичних наук, професор;

І. Пігович, технічний редактор.

П78 Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць / [редкол.: С. Копилов (голова, наук. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. Вип. 12. 204 с.

У збірнику розглядаються проблеми теорії та методології дидактики історії, викладання курсів вітчизняної та всесвітньої історії у ЗВО, а також окремі аспекти методики викладання історії у закладах загальної середньої освіти, подаються рецензії на публікації навчально-методичного характеру. Вміщено матеріали круглого столу до 100-річчя від дня народження відомого методиста, викладача та краєзнавця Бориса Кушніра, проведеного в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка у лютому 2021 року. Видання розраховане на науковців, викладачів, вчителів суспільних дисциплін і здобувачів вищої освіти.

УДК 94:37.02(082)
ББК 63.3я43+74.202

Адреса редакційної колегії: кафедра всесвітньої історії, історичний факультет, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, вул. Татарська, 14, м. Кам'янець-Подільський, 32300.

© К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2021

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 378.091.8(045)

Іван Шкурко
м. Київ

ПІДГОТОВКА УЧИТЕЛЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (60–70-ті роки ХХ століття)

На основі виявлених архівних документів показано реорганізацію і впорядкування системи підготовки вчителів для загальноосвітніх шкіл. Висвітлено педагогічну компоненту як важливу складову вихованців А. Макаренка, окреслено внесок колишніх колоністів і комунарів у професійно-педагогічну підготовку майбутніх учителів. Подається критичний аналіз стану педагогічної освіти в Україні наприкінці ХХ століття – другому десятиріччі ХХІ століття.

Ключові слова: реорганізація, навчальні плани, учитель, вища педагогічна освіта, професійне навчання, перевиховання, майбутні учителі, педагогічний інститут, уроки минулого.

У досліджуваний період в педагогічних інститутах і державних університетах Української РСР проводилась цілеспрямована діяльність по реорганізації і впровадженню системи підготовки учителів для загальноосвітніх шкіл. Структурувалась система педагогічної і університетської освіти, акцентувалась увага на пріоритетній ролі початкової ланки освіти у розвитку особистості молодших школярів, помітно розширювались локації вечірніх і заочних факультетів у педагогічних інститутах. Світова педагогічна наука і практика, як ніколи у попередні століття, звернула увагу на проблему ролі дошкільного виховання дітей і підготовку вихователів, методистів і психологів для роботи в дитячих дошкільних установах. Окреслені теми активно досліджувались науковцями у 70-х – 90-х роках ХХ століття. Водночас, переважна більшість з них, як правило, акцентувала увагу на локальних напрямках проблеми, нерідко розроблялись явно нереальні проекти, що не знаходили впровадження в практиці.

Метою наукового дослідження є об'єктивний аналіз і актуалізація проблеми підготовки учителів у закладах вищої педагогічної освіти України у 1960–1970 роки. Зроблена спроба актуалізувати подвижницьку діяльність колишніх колоністів і комунарів – вихованців А. Макаренка на освітянському полі.

Урядом республіки було прийнято рішення об'єднати з 1 вересня 1960 року Харківський та Одеський педагогічні інститути іноземних мов з відповідними державними університетами. При цьому, всі приміщення Одеського педагогічного інституту іноземних мов передавалися Одеському державному університету, а Харківського педагогічного інституту іноземних мов – Харківському державному університету. Уряд прийняв також рішення про передачу Одеському державному університету контингенту студентів і професорсько-викладацького складу філологічного факультету Одеського державного педагогічного інституту імені К. Ушинського. Водночас, надавалась можливість студентам четвертих-п'ятих курсів завершити курс навчання за діючими навчальними планами педагогічних інститутів¹.

У 60-ті роки особливо виразно актуалізувались проблеми, пов'язані з підготовкою учителів початкових класів. І це цілком закономірно. Адже ніхто не буде заперечувати, що саме від професіоналізму учителів I-IV класів у значній мірі залежить те, якими людьми виростуть ті, хто вперше переступає поріг школи. Саме учитель молодших класів вперше відкриває учням горизонти науки, допомагає їм запалити інтерес до знань, прищепити практичні навички – як конкретно може прислужитись вивчене, виховує активність і самостійність, навчає шестирічних вихованців добру, красі, бути громадянами, допомагає кожній дитині побудувати свій світ. Незалежно, яку професію у майбутньому отримає вихованець початкової школи – космонавт, зварювальник, слюсар, скульптор, учений чи учитель, кожен з почуттям великої вдячності згадує своїх перших учителів. Автор даної статті у біобібліографічному покажчику до 50-річчя науково – педагогічної діяльності в НПУ імені М. Драгоманова з цього приводу свідчить: «Я пишаюся своїми учителями – подвижниками освітянської праці. Без перебільшення можу сказати, що мої шкільні учителі, – найкращі люди, яких народила наша земля. І хоча я трохи шкодую, що не завжди був «зразковим» учнем, з глибоким запевненням стверджую – мої наставники були справжніми дидактами і вихователями; вони навчили мене не тільки виразно читати і грамотно писати, хоча і це надзвичайно важливо, вони навчили мене головного – думати, мислити, аналізувати. Вони проклали дорогу мого життя»².

Зважаючи на пріоритетну значимість професії учителя I-IV класів, уряд Української РСР прийняв рішення комплектувати початкові школи республіки учителями, що мають вищу педагогічну освіту. З цією метою відкривалась розгалужена мережа денних, вечірніх і заочних факультетів. Зокрема: а) денних – в Дрогобицькому, Криворізькому, Кам'янець-Подільському та Уманському педагогічних інститутах з 1 вересня 1960 року; б) вечірніх – в Запорізькому, Одеському, Сталінському, та Харківському педагогічних інститутах з 1 вересня 1960 року; в) заочних – в Бердянському, Кіровоградському, Луцькому, Рівненському, Станіславському та Київському педагогічних інститутах з 1 вересня 1960 року. Таким чином, починаючи з вересня 1960 року, в рес-

публіці розпочали підготовку учителів початкових класів з вищою педагогічною освітою 14 педагогічних інститутів, в тому числі – 4 – денної форми навчання, 4 – вечірньої, та 6 – заочної³.

1960-ті роки – це період, коли на наш погляд, світова цивілізація по-особливому зрозуміла провідну роль виховання, починаючи з дітей дошкільного віку, ключове значення дошкільця та його стартові можливості у формуванні всебічно розвиненої особистості. Враховуючи актуальність проблеми, а також з метою якісної підготовки працівників дошкільних установ, уряд республіки прийняв рішення відкрити з 1 вересня 1960 року вечірні факультети дошкільного виховання в Запорізькому і Сталінському педагогічних інститутах.

У контексті сказаного, доцільно актуалізувати ідею українського педагога і подвижника А. Макаренка, який із 51-го року життя присвятив 32 роки надскладній професії педагога: 16 років працював у заводській школі й 16 років з безпритульними. Він стверджував, що успіх виховання людини визначається в молодшому віці до 5 років. Педагог із світовим ім'ям неодноразово зазначав, що якщо до п'яти років дитина не отримає належного виховання – пізніше вихователям доведеться займатися перевихованням⁴. А. Макаренко як один із найавторитетніших на європейському просторі спеціалістів з проблем перевиховання безпритульних підлітків не тільки теоретично обґрунтував поняття «перевиховання», а й практично впродовж 16-ти років, нерідко у великих муках доводив цю теорему.

Проведений експеримент, в якому брало участь понад три тисячі безпритульних підлітків, тих у кого ніколи не було дитинства, завершився на користь Майстра. Своїм педагогічним подвигом А. Макаренко, як ніхто із педагогів його доби, підняв престиж учительської професії, а також актуалізував процес якісної підготовки майбутніх педагогів учительських інститутів, інших закладів з підготовки учителів. Про валідність методик з проблем перевиховання безпритульних підлітків свідчать кінцеві результати подвижницької педагогічної праці А. Макаренка. Його педагогіку визнав увесь світ. За п'ять років існування Трудкомуни ім. Ф. Дзержинського останню відвідали 214 делегацій: СРСР, Німеччини, Франції, Англії, Південної Америки, Іспанії, Чехословаччини, Бельгії, Польщі, Галичини, Швеції, Угорщини, Китаю, Індокитаю, Голландії, Норвегії, Австралії, Філіппін, Єгипту, Естонії⁵. Серед вихованців А. Макаренка Герой Радянського Союзу А. Рубан, який здійснив 860 бойових вильотів у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.), М. Величко – повний кавалер солдатського ордена «Слава», а також у повоєнні роки удостоєний високого звання Героя Соціалістичної Праці, С. Калабалін – Заслужений учитель Російської Федерації (за «Педагогічною поемою» Карабанов – про якого у графі «Причина перебування в колонії» А. Макаренко записав «Уголовный бандитизм». «Вооружённый грабёж»). Автор статті, працюючи з майбутніми учителями – студентами історичного факультету НПУ імені М. Драгоманова, інших факультетів неодноразово переконувався, що особистість С. Карабанова сприймається студента-

ми як особливо колоритна та досить цікава. І тому закономірно, що більшість майбутніх учителів історії та суспільствознавства як у 1960-х так і у 2020 роках рецензують і нерідко пишуть анотації на трилогії Фріди Вигдорової «Дорога в життя», «Это мой дом», «Черниговка», які присвячені також і його дружині-колишній колоністці Г. Калабаліній – Заслуженій учительці Російської Федерації. Біографія С. Карабанова спонукає студентів історичного факультету до більш глибокого пізнання його постаті, пошуку маловідомих фактів про участь С. Калабаліна у Другій світовій війні. Стало відомо, наприклад, хоча довго про це не дозволялося розповідати, що радянська контррозвідка доручила С. Калабаліну під виглядом військовополоненого ввійти в довір'я до нацистів і погодитись на навчання у німецькій школі розвідників. «Завербований» Калабалін проявляв особливу старанність і після закінчення навчання його як резидента засилають у Радянський Союз. Довгий час Семен Опанасович передавав у Німеччину дезінформацію. Коли нацисти його запідозрили у «зраді» С. Калабалін перейшов працювати у розвідку. За героїзм і мужність, проявлені майором Семеном Калабаліним, його було нагороджено орденом Вітчизняної війни першого ступеня⁶. У 1960–1970-і роки особливо позитивне враження на майбутніх учителів справляла також неординарна постать колоністки, а потім комунарки Ольги Костянтинівни Паскаль (молодшої сестри дружини уже згаданого С. Калабаліна). Закінчивши у 1932 році робітфак, а потім літературне відділення дефектологічного факультету Ленінградського педагогічного інституту, Ольга Костянтинівна двадцять шість років виховувала дітей з тяжкими долями, працювала директором і заступником директора школи, брала активну участь у громадській роботі, зокрема була членом макарєнківської секції республіканського Педагогічного товариства. Як небайдужа громадська діячка і педагог неодноразово включалась у роботу історико-педагогічного факультету Київського державного педагогічного інституту ім. О. Горького, брала участь у роботі студентських наукових конференцій, педагогічного клубу, консультувала майбутніх учителів з проблем, пов'язаних з діяльністю колонії імені М. Горького і комуні ім. Ф. Дзержинського. Автор статті завжди брав участь у таких заходах, неодноразово слухав розповіді Ольги Костянтинівни про маловідомі, або ж взагалі не описані факти із життя колоністів і комунарів, сім'ї Калабаліних, самого А. Макаренка і Г. Салько, про роботу заводу по випуску фотоапаратів марки ФЭД тощо. Аналізуючи зміст педагогічних праць А. Макаренка, зокрема «Педагогічної поеми», майбутні учителі завжди проявляли і проявляють особливий інтерес до біографії і досить складної долі племінниці А. Макаренка Олімпіади Віталіївни – дочки рідного брата Віталія Макаренка, що перебував в еміграції з 1920-х років і до останніх днів свого життя. Олімпіада хоч і проживала в сім'ї А. Макаренка, однак у 1928–1935 рр. навчалась у комуні, брала активну участь у суспільно-корисній праці. Пізніше вона поступила в Харківський педагогічний інститут іноземних мов, але навчання перервала війна. В 1970-і роки нам довелося спілкува-

тися з О. Макаренко, яка у той час завідувала читальним залом наукового архіву Академії педагогічних наук СРСР (до слова: чоловік Олімпіади Віталіївни – відомий поет Сергій Васильєв. Дочка – Катерина Васильєва – заслужена артистка Російської Федерації, син Антон Васильєв – режисер. Онука Катерина і онук Антон так і не зустрілися ніколи із своїм дідусем – Віталієм Семеновичем Макаренко. На жаль!)⁷. Роздуми автора статті будуть значно збіднілими, якщо не буде сказане ще про одного вихованця колишнього комунара Леоніда Вацлавовича Конісеви́ча. Він автор книг про комуну імені Дзержинського: «Большая семья» і «Нас воспитал Макаренко. Записки комунара». Як і до інших колоністів і комунарів до Леоніда Вацлавовича доля незавжди була привітною, а життєва стежина не засіяна трояндами. Англія, Бельгія, Голландія, Італія, Греція, Туреччина, Іспанія, Курільські острови, Камчатка – далеко не повний маршрут його складної біографії. У 1954 році Л. Конісеви́ч повертається на українську землю: працює вихователем Мотовилівського дитячого будинку недалеко від м. Василькова Київської області, а з 1955 року призначається начальником піонерського табору «Алмазний» під Києвом (про цей період життя Л. Конісеви́ча розповідається в документальному кінофільмі «Сегодня с Макаренко»). Наприкінці 1960–1970-х роках автору статті випала нагода тісно співпрацювати з Л. Конісеви́чем, саме як з начальником оздоровчого дитячого комплексу «Алмазний». Доречно нагадати, що у 1960–1970-х роках навчальні плани історико-педагогічного факультету КДПІ ім. М. Горького передбачали досить тривалу двохмісячну літню педагогічну практику студентів у піонерських таборах. Автор статті, як методист з педпрактики багаторазово спілкувався з Л. Конісеви́чем, спільно розробляли і обговорювали сценарії різноманітних виховних заходів, організовували зустрічі з учасниками Другої світової війни, ветеранами педагогічної праці. Леонід Вацлавович за своїм духом, складом душі природжений педагог. Змістовні, глибоко насичені власним фактографічним матеріалом бесіди завжди викликали інтерес у студентів 70-х років ХХ століття – майбутніх учителів історії і суспільствознавства та методистів з виховної роботи. Запамяталися спогади колишнього вихованця А. Макаренка, як безпосереднього учасника боїв проти Японії, за взяття Курильських островів. За участь у цій операції він нагороджений медаллю «За перемогу над Японією»⁸. Леонід Вацлавович брав участь у різноманітних заходах, пов'язаних з виховною системою та практикою А. Макаренка і на інших факультетах.

Уважний читач, хочеться надіятися, ознайомившись із короткими оповідями, окремими епізодами із біографій колишніх колоністів і комунарів усвідомлює, що пройдений безпритульними підлітками тернистий шлях, подвижницька педагогічна діяльність багатьох із них – дієвий приклад у підготовці студентів до учительської професії, актуалізує значимість педагогічної праці, а також вічно людських цінностей – співчуття, віри в людину, чесності, скромності, гуманного ставлення до оточуючих, правдивості, щирості, терпимості тощо.

1960–1970-ті роки – це період, коли в загальноосвітніх школах Української РСР посилено пропагувалось і реалізувалось професійне навчання, тобто навчання професіям, пов'язаним з фізичною працею. Аналіз періодики тієї доби виразно показує, що педагогічні журнали, а також газети і засоби масової інформації всіляко заохочували випускників восьмих і десятих класів оволодівати виробничими професіями-малярів, слюсарів, трактористів, операторів машинного доїння, схвалювалася ініціатива випускників, у тому числі і тих хто закінчував восьмирічну школу, працювати усім класом в агропромисловому секторі, на заводах і фабриках, навчатися у професійно-технічних училищах, зокрема у тих, що створювали умови для здобуття середньої освіти та виробничої спеціальності. У цей час особлива увага приділялась встановленню тісного взаємозв'язку органів народної освіти, загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних училищ, трудових колективів і громадськості. Про це свідчить, наприклад, досвід Меденицької середньої школи і середнього профтехучилища №72 Дрогобицького району Львівської області: підвищилась ефективність учбово-виховного процесу, помітно зросла суспільна активність вихованців. За час 1975–1985 рр. кількість випускників школи, які виявили бажання навчатися в ПТУ, збільшилась у 8 разів, 20 випускників училища відзначені держаними нагородами, 38 обрані депутатами місцевих рад. Проводились зльоти відмінників навчання та праці, свята професійно-технічної освіти, наукові конференції, виставки технічної творчості, образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, зустрічі з молоддю зарубіжних країн тощо⁹.

Водночас, перспективи переходу до принципово нових технологічних систем, до освоєння техніки на рівні кращих європейських стандартів, вимагали підвищення рівня підготовки робітничих кадрів у системі профтехосвіти. У цьому зв'язку важливе значення мали документи прийняті Урядом Української РСР у 60-х роках ХХ століття. Зокрема, для підготовки керівників виробничого навчання (інженерів-педагогів по холодній обробці металів, електротехніці, машинознавству, агрономів-педагогів, механізаторів-педагогів та інших спеціалістів) відкрились з 1 вересня 1960 року: а) інженерно-педагогічні факультети в Донецькому політехнічному і Харківському політехнічному інститутах. Набір студентів на ці факультети в 1960 році становив 150 чоловік, у тому числі до Донецького політехнічного інституту – 100 чоловік, до Харківського політехнічного інституту – 50 студентів. Крім того, Рада Міністрів республіки прийняла рішення передати з 1 вересня 1960 року інженерно-педагогічні факультети Київського і Дрогобицького педагогічних інститутів відповідно Київському та Львівському політехнічним інститутам; б) відкривались агропедагогічні факультети в Полтавському та Уманському сільськогосподарських інститутах. Набір студентів на кожний з цих факультетів у 1960 році встановлювався у кількості 50 чоловік¹⁰.

Оцінюючи позитивно ініціативи урядовців республіки по створенню факультетів інженерно-педагогічного профілю у за-

кладах вищої педагогічної освіти, а також розроблені заходи щодо орієнтації випускників загальноосвітніх шкіл та отримання професій у сфері матеріального виробництва, слід звернути увагу й на те що на пострадянському просторі, в тому числі і в Україні у 60–70-х роках минулого століття ідея залучення молоді у сферу матеріального виробництва набула, на наш погляд, дещо гіпертрофованого характеру та перебільшеної уваги суспільства. Як наслідок – знецінювання інтелектуальної діяльності у духовній сфері, яке в кінцевому рахунку закріпилось у матеріальній і, на жаль, у 2020 роках, зазнало ще більш серйозних перекосів. Адже українське суспільство сьогодні все більше і більше абсолютизує матеріальне, забуваючи, що від духовності нації залежить подальший розвиток.

Прикро, що в Україні ще не навчилися засвоювати уроки минулого. Адже ставлення урядовців до інтелектуальної діяльності українців сьогодні багато в чому, якщо не копія радянської доби то репродукція абсолютна. Сказане, в першу чергу, стосується вищої педагогічної освіти. За останні роки змінилось багато урядів і жоден із них не товаришував з педагогікою. Педагогіка, як базова наука не є в першій шерензі дисциплін навіть у закладах вищої педагогічної освіти (це тема для окремого дослідження). Прийняті за останні роки освітянські закони не гірші ніж у Європі, а за деякими позиціями навіть якісніші. Однак справа не тільки в якості законодавчої бази. На це ще у XV столітті звернув увагу відомий мандрівник Марко Поло, який писав, що якщо людина приїздить у чужу країну, то не слід запитувати, які там закони – якісні чи не дуже. Треба, – каже мандрівник, – запитувати виконуються ці закони чи не виконуються. Думається, що цей мудрець писав правду. Насправді довільна імплементація освітянських законів, зокрема «Про вищу освіту» (2014 р.), привела до хаосу у системі підготовки майбутніх учителів: навчальні плани педагогічних університетів слабо зорієнтовані на психолого-педагогічну підготовку учителів, руйнуються науково-педагогічні школи, які створювалися десятиліттями, праця професорів, доцентів, старших викладачів, на жаль, не знаходить належної оцінки, старші досвідчені викладачі поступово залишають свою Alma Mater, а про тих хто прийде їм на зміну – навряд чи хтось дуже турбується.

На думку автора матеріалу, педагогічна освіта в Україні, зокрема вища, потребує серйозного зовнішнього хірургічного втручання, а також інвентаризації класичного фонду педагогічних ідей. Автор дослідження переконаний, що майбутню систему підготовки педагогів в Україні можна сконструювати, враховуючи досвід минулого і сучасну педагогічну практику. Є надія, що читач приєднається до авторської позиції – більшість педагогічних ідей знаходяться в історії педагогіки.

Примітки:

1. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 6, спр. 3103. П-9/12-3.
2. Професор Іван Іванович Шкурко: біобібліографічний покажчик до 50-річчя науково-педагогічної діяльності в НПУ ім. М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. С. 12.

3. ЦДАГО України, ф.1, оп. 6, спр. 3103. П-9/12-3.
4. Ничкало Н. Г. Взаимодействие общеобразовательной школы и среднего профтехучилища // Советская педагогика. 1985. № 9. С. 78.
5. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 6, спр. 3103. П-9/12-3.
6. Лысенко П. Г. Судьбы воспитанников А. С. Макаренки. Документально-биографические очерки. Полтава: ОГОИ «Полтавский литератор». 1994. С. 50.
7. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 6, спр. 3103. П-9/12-3.
8. Лысенко П. Г. Названа праця. С. 51.
9. Ничкало Н. Г. Взаимодействие общеобразовательной школы... С. 78.
10. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 6, спр. 3103. П-9/12-3. 17.V-1960 р.

На основании выявленных архивных документов, показано реорганизацию и упорядочение системы подготовки учителей для общеобразовательных школ. Раскрыто педагогическую компоненту, как важную составляющую воспитанников А. Макаренки, показан вклад бывших колонистов и коммунаров в профессионально-педагогическую подготовку будущих учителей. Подан критический анализ состояния педагогического образования в Украине в конце XX – второго десятилетия XXI века.

Ключевые слова: реорганизация, учебные планы, учитель, высшее педагогическое образование, профессиональное обучение, перевоспитание, будущие учителя, педагогический институт, уроки прошлого.

Отримано 15.08.2021 р.

УДК 069:[94:378.4(477.43-21)КПНУ

Ірина Паур
м. Кам'янець-Подільський

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

У статті розглядається Музей історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка як освітній простір. Увагу зацентовано на сприятливе середовище музею для професійної адаптації першокурсників університету. Проаналізовано можливості формування фахових компетентностей здобувачів вищої освіти художніх спеціальностей у просторі музею, зокрема під час вивчення дисципліни «Основи музейної справи» та проходження навчальної музейної практики на базі Музею історії.

Ключові слова: Музей історії університету, здобувачі вищої освіти, музейна педагогіка, навчальна музейна практика, фокус-група.

На усіх етапах історичного розвитку українського суспільства інтелектуальний, духовний, творчий розвиток особистості забезпечували університети, а університетські музеї ставали їх культурно-освітніми центрами. У вересні 2020 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності музеїв закладів вищої освіти», який визначає статус музеїв закладів вищої освіти, захищає права їх працівників і створює умови для належного захисту музейних колекцій та розвитку музейної справи,